

มีทันะพาธา

ผู้แต่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลักษณะการแต่ง แต่งด้วยฉันทหลายชนิด

เรื่องย่อ

จอมเทพสุเทษณ์เกิดความลุ่มหลงเทพธิดามัทนา แม้จิตรระรถผู้สารดีคู่บารมีจะนำรูปของเทพเทวี

ผู้เลอโฉมหลายต่อหลายองค์มาถวายให้เลือกชม สุเทษณ์ก็ได้สนใจใฝ่ดี จิตรระรถจึงนำมายาศิวินวิยาธรรมาเผ้า

สุเทษณ์ให้มายาศิวินใช้เวทมนตร์เรียกนางมัทนามาหา เมื่อมาแล้วนางมัทนาก็เหม่อลอยมิได้มีสติสมบูรณ์เพราะตก

อยู่ในฤทธิ์มนตรา สุเทษณ์ต้องการได้นางด้วยวิธีนั้น จึงให้มายาศิวินคลายมนตร์ แต่ครั้งได้สติแล้ว นางมัทนาก็

ปฏิเสธว่ามีจิตเสน่หาต่อบุคคลมิว่าสุเทษณ์จะเกี่ยวพาและรำพันรักอย่างไร สุเทษณ์โกรธนักจึงจะสาปมัทนาให้

ไปเกิดในโลกมนุษย์

มัทนาขอให้นางได้ไปเกิดเป็นดอกไม้มีกลิ่นหอม สุเทษณ์จึงสาปมัทนาให้ไปเกิดเป็นดอกกุหลาบที่งาม

ทั้งกลิ่นทั้งรูป และมีแต่เฉพาะบนสวรรค์ยังไม่เคยมีบนโลกมนุษย์ โดยที่ในทุกๆ ๑ เดือน นางมัทนาจะกลายร่าง

เป็นคนได้ชั่ว ๑ วัน ๑ คืน ในเฉพาะวันเพ็ญของแต่ละเดือนเท่านั้นและถ้านางมีความรักเมื่อใด นางก็จะมีต้องคืนรูป

เป็นกุหลาบอีก แต่นางจะได้รับความทุกข์ทรมานเพราะความรักจนมิอาจทนอยู่ได้ และเมื่อนั้นถ้านางอ่อนน้อมขอ

ความช่วยเหลือ ตนจึงจะงดโทษทัณฑ์นี้ให้แก่นาง

นางมีทันะพาธาไปจุติเป็นกุหลาบงามอยู่ในป่าหิมะวัน บรรดาศิษย์ของฤษีนามกาละทรศินมาพบเข้าจึง

นำความไปบอกพระอาจารย์ กาละทรศินจึงให้ชุดไปปลุกในบริเวณอาศรมของตน ในขณะที่จะทำการชุดก็มีเสียง

ผู้หญิงร้อง กาละทรศินเล็งญาณดูก็รู้ว่า เป็นเทพธิดามาจุติ จึงได้เอ่ยเชิญและสัญญาว่าจะคอยดูแลปกป้องสืบไป

เมื่อสิ้นการจึงสำเร็จด้วยดี

วันเพ็ญในเดือนหนึ่งท้าวชัยเสนกษัตริย์แห่งหัตตนาปุระได้เสด็จออกล่าสัตว์ในป่าหิมะวันและได้แวะ

มาพักที่อาศรมพระฤษี ครั้นได้เห็นนางมีทันะพาธาในโฉมของนารีผู้งดงามก็ถึงกับตะลึงและตกหลุมรัก จนถึงกับรับสั่งให้

มหาดเล็กปลุกพลับพลาพักแรมไว้ใกล้อาศรมนั้นทันที ท้าวชัยเสนรำพันถึงความรักลึกซึ้งที่มีต่อนางมีทันะพาธา ครั้นเมื่อ

นางมีทันะพาธามาที่ลานหน้าอาศรมก็มีเหตุด้วยเพราะท้าวชัยเสนหลบไปแฝงอยู่หลังกอไม้ นางมีทันะพาธาได้พรรณา

ถึงความรักที่เกิดขึ้นในใจอย่างท่วมท้น

ท้าวชัยเสนได้สดับฟังทุกถ้อยความจึงเผยตัวออกมาทั้งสองจึงกล่าวถึงความรู้สึกอันลึกลับในใจที่ตรงกัน

จนเข้าใจในรักที่มีต่อกัน จากคำคืนถึงยามรุ่งอรุณ ท้าวชัยเสนจึงทรงประกาศหมั้นและคำสัญญารัก ณ ริมฝั่งลำธาร

ใกล้อาศรมนั้น

เมื่อมีความรักแล้ว นางมีทันะพาธาก็ยังคงรูปเป็นนารีผู้งดงาม มีต้องกลายรูปเป็นกุหลาบอีก ท้าวชัยเสน

ได้ทูลขอนางมีทันะพาธา พระฤษีก็ยกให้โดยให้จัดพิธีบูชาทวยเทพและพิธีวิวาหมงคลในป่านั้นเสียก่อน

ท้าวชัยเสนเสด็จกลับวังหลายเพลมาแล้วแต่ก็ได้เสด็จไปยังพระตำหนักข้างในด้วยว้ายทรงประทับอยู่

แต่ในอุทยาน พระนางจันทิ มเหสีให้นางกำนัลมาสืบดูจนรู้ว่าพระสวามีนำสาวชาวป่ามาด้วย จึงตามมาพบท้าว

ชัยเสนกำลังอยู่กับนางมีทันะพาธาพอดี เมื่อพระนางจันทิเฝ้าจาก่อนขอตดูหมิ่นนางมีทันะพาธา ท้าวชัยเสนก็กริ้วและทรงดุด่า

ว่าเป็นมเหสีผู้ริษยา

พระนางจันทิมาแสนใจนัก ให้คนไปทูลฟ้องพระบิดาผู้เป็นเจ้าของแห่งนครให้ยกทัพมาทำศึกกับท้าวชัยเสน จากนั้นก็คบคิดกับนางค่อมอราลีและวิทูรพราหมณ์หมอมเสน่ห์ ทำอุบายกลั่นแกล้งนางมัทนาโดยส่งหนังสือไปทูลท้าวชัยเสนว่านางมัทนาป่วย ครั้นเมื่อท้าวชัยเสนรีบเสด็จกลับมาเยี่ยมนางมัทนา ก็กลับพบหมอพราหมณ์กำลังทำพิธีอยู่ใกล้ๆ ต้นกุหลาบ วิทูรกับนางเกศินีข้าหลวงของนางจันทิมาจึงทูลใส่ความว่านางมัทนาให้ทำเสน่ห์เพื่อให้ได้ร่วมชื่นชมสุขกับศุภางค์ ท้าวชัยเสนโกรธนัก รับสั่งให้ศุภางค์ประหารนางมัทนาแต่ศุภางค์ไม่ยอม ท้าวชัยเสนจึงสั่งประหารทั้งคู่ พระนางจันทิมาได้ช่องรีบเข้ามาทูลว่าตนจะอาสาออกไปห้ามศึกพระบิดาซึ่งคงเข้าใจผิดว่านางกับท้าวชัยเสนนั้นบาดหมางกัน แต่ท้าวชัยเสนตรัสว่าทรงรู้ทันอุบายของนางที่คิดก่อศึกแล้ว จะห้ามศึกเอง พระองค์จะขอลอกทำศึกอีกครั้งแล้วตัดหัวกษัตริย์มครพ้อตาเอามาให้นางผู้ขบถต่อสามีตนเอง

ขณะตั้งค่ายรบอยู่ที่นอกเมือง วิทูรพราหมณ์เฒ่าได้มาขอเข้าเฝ้าท้าวชัยเสนเพื่อสารภาพความทั้งปวง ว่าพระนางจันทิมาเป็นผู้วางแผนการร้าย ซึ่งในที่สุดแล้วตนสำนึกผิดและละอายต่อบาปที่เป็นเหตุให้คนบริสุทธิ์ต้องได้รับโทษประหาร

ท้าวชัยเสนทราบความจริงแล้วคั่งแค้นจนดำริจะแทงตนเองให้ตาย แต่อำมาตย์นั้นทิวรรณะเข้าห้ามไว้ทันและสารภาพว่าในคืนเกิดเหตุ นั้นตนละเมิดคำสั่ง มิได้ประหารศุภางค์และนางมัทนา หากแต่ได้ปล่อยเข้าป่าไป ซึ่งนางมัทนานั้นได้โสมะทัตศิษย์เอกของฤๅษีกาละทรธินนำพากล้วยสุ่อาครมเดิม แต่ศุภางค์นั้นแฝงกลับเข้าไปร่วมกับกองทัพแล้วออกต่อสู้กับข้าศึกจนตัวตาย ท้าวชัยเสนจึงรับสั่งให้ประหารท้าวสมครที่ถูกจับมาเป็นเชลยไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว ส่วนพระนางจันทิมาเสี้ยนนั้นทรงให้เนรเทศออกนอกพระนคร ด้วยทรงเห็นว่าอรรณาริผู้มีใจมุ่งร้ายต่อผู้เป็นสามีก็คั่งต้องแพ้ยตนเอง มีอาจอยู่เป็นสุขได้นานแน่

ฝ่ายนางมีทนานั้นได้ทำพิธีบูชาเทพและวอนขอร้องให้สุเทพณ์จอมเทพช่วยนางด้วย สุเทพณ์นั้นก็ยินดี

ที่จะแก้คำสาปและรับนางเป็นมเหสี แต่นางมีทนาจึงยังคงปฏิเสธและว่าอันนารีจะมีสองสามีได้อย่างไร สุเทพณ์เห็นว่า

นางมีทนายังคงปฏิเสธความรักของตนจึงกริ้วนักสาปส่งให้นางมีทนาเป็นดอกกุหลาบไปตลอดกาล มีอาจกลายร่าง

เป็นมนุษย์ได้อีกต่อไป

เมื่อท้าวชัยเสนตามมาถึงในป่า นางปริยัมวะหาที่ตามมาปรนนิบัติดูแลนางมีทนาด้วยก็ทูลเล่าความ

ทั้งสิ้นให้ทรงทราบ ท้าวชัยเสนจึงร้องรำให้ด้วยความอาลัยรักแล้วขอให้พระฤๅษีช่วย โดยใช้มนตราและกล่าวเชิญ

นางมีทนาให้ยินยอมกลับเข้าไปยังเวียงวังกับตนอีกครั้ง

เมื่อพระฤๅษีทำพิธีแล้ว ท้าวชัยเสนก็รำพันถึงความหลงผิดและความรักที่มีต่อนางมีทนาให้ต้นกุหลาบ

ได้รับรู้ จากนั้นจึงสามารถขุดต้นกุหลาบได้สำเร็จ ท้าวชัยเสนได้นำต้นกุหลาบขึ้นวอทองเพื่อนำกลับไปปลูกใน

อุทยานและขอให้ฤๅษีกาละทรรศินให้พรวิเศษว่ากุหลาบจะยังคงงดงามมีโรยราตราบจนกว่าตัวพระองค์เองจะสิ้น

อายุขัยพระฤๅษีก็อวยพรให้ตั้งใจ และประสิทธิประสาทพรให้กุหลาบนั้นดำรงอยู่คู่โลกนี้มีมีสุญพันธ์ อีกทั้งยังเป็น

ไม้มอกที่กลิ่นอันหอมหวานสามารถช่วยดับทุกข์ในใจคนและดลบันดาลให้จิตใจเบิกบานเป็นสุขได้ ชาย-หญิง

เมื่อมีรักก็จักใช้ดอกกุหลาบเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักแท้สืบต่อไป

ที่มา : ประวัติวรรณคดีไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยา ของเสนีย์ วิลาวรรณ

มีทันะพาธา

เขียนโดย ภาษาศยาม

วันเสาร์ที่ 06 กันยายน 2008 เวลา 14:46 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 22 กันยายน 2008 เวลา 12:55 น.
